

A uel sagapenum carbonibus appone, superposito emmoto. ¶ Si lumborum dolor, & circa matrices prurigo, in natura, & in uentre humidior, tunc nanq; iam patet se rheumaticam factam. Cura. Ireos radicem succo maligranati misce: & ecligma facies postquam urinam fecerit. ¶ Ad cancrum matricis, cuius hæc sunt signa, dolor in uentre & sexu, ut putet se spinam uel lignum in corpore habere: aliquando effusio sanguinis cum urina. Betam syluaticam, & alumen scissum, & nitrum in ligno tere, & cataplasma impone. Item succum solatri cum adipe anserino in pessario. Item raphanum tempera cum eo, et utere. ¶ Ad ulcera matricis. Ceram, myrrham, & adipem porcinum, cum melle in lana suppone. Item oui testam assam, siselon cum rosis misce & impone. ¶ Ad matricem frigidam. Si frigida fuerit, dolet, & sanguinem profert. frigidus sudor superuenit. ¶ Cura. Terebinthinæ, mellis, adipis anserini. añ. misce & utere. Item artemisiā, adipem anserinum oleo rosarum misce & impone. ¶ Signa uentositatis matricis. Renum amo-
tis & intestinorum, conducit ei uentrem & clausa dolorem concitant. ¶ Cura. Myrrham in ni-
gro uino bibat. f. temperate. Item medullam ceruinam tere, & misce rosis ad crassitudinem mel-
lis, & fac pessarium. ¶ Matricis hydropicæ signa. Nares mucosæ, oculi nigri, torpet per loca calida.
¶ Cura. Cyminum, uuam passam, sal modicum pinse, & misce, & pessarium appone. Item rubi ra-
dicem coque, & bibat ieiuna. ¶ Ad matricem clausam. Bdelium tempera, & appone, ac suffumiga.

B ¶ Si matrix exiuerit, & tardauerit, & foris uulnerata fuerit. Terebinthinæ, medullæ uitulinæ, opij, croci, rosa-
rum, cicutæ pessarium impone. ¶ Ad hæmorrhoidas in ore matricis. Coronā spinæ tere, & superasper-
ge. ¶ Ad rheumatismum album, uel aquosum, uel rubrum, uel sanguineum, aut nigrum, sine dolore, aut cum dolore. Sana-
bis sic. Papauer cum uino nigro bibant. & testam oui contere, & appone in capite funium ceræ
cum olibano, & impone. Item acaciam tere cum aceto, & appone in lana. ¶ Signa matricis plenæ hu-
moribus. Ulcerebus nimis impletur, extrema oculorum fiunt sanguinea, febres assiduæ, & acute.
¶ Cura. Cyperum & rutam cum uino albo temperata ieiuna bibat ad cotylam unam, & non plus.
¶ Ad effusionem sanguinis matricis. Grana uuæ siccæ tere, & cum uino da, aut folia uiridis maluæ. ¶ Si
ex partu contingit sanguinis fluxus. Corion basilicon incende, & tere, & cum aceto inuolue, & impone
in pessarium. Item lapathij succo intinctum pessariū appone. ¶ Si ex partu natura plagata fuerit. Te-
sticulos tauri etiam solue cum aqua frigida, & cum rosis liquefactis lineo in panno cum modico
croci impone. ¶ Si uero consuetudine super menstrua uenerit. Cineres uitis teras, & in linteo imponas.
uel calcem teras, & similiter apponas. ¶ Potio ad idem. Radicem myricæ & corticem tere, & cū
uino cibant. ¶ Si matrix ex partu ulcerata fuerit. Helenium butyro ueteri misce, et fac pessarium, & sup-
pone. ¶ Ad consuetudinem pro uocandum. Piperis grana commisce staphidiagriæ, da post balneum
cum uino. & cito subueniet. Item centauream tere cum folijs in aqua & fac pilulas, & impone ori
matricis. Item rubiam, nigellam, & myrrham. añ. cum uino bibat. ¶ Ad rhagadias in ore matricis. Co-
ronam spinæ, gallas omphacinas tere, et unge adipe anserino, ut adhæreat puluis, & super sparge.
facit & ad condylomata. ¶ Ad eas quæ non prægnantur. Castorij, piperis grana. xij. uino communi
simul temperata cum pulegio bibat. ¶ Ut non conceperit. Nitrum in ore matricis in modum cice-
ris post concubitū mittat. ¶ Ut cognoscat si sua culpa, aut culpa uiri est quod non concipiat. Vasa fictilia duo
signa, intus posito hordeo, & ibi fac eam & eū urinare, & pone in loco frigido per. xij. dies. cuius
hordeum ingermiauerit, eius culpa est. ¶ Ut cognoscat an prægnans masculum uel fœminam in utero habeat, &
cognoscat si sua culpa aut culpa uiri non concipiat. Apium cum radice sua capiti eius appone, ipsa ignoran-
te. & si primo nominauerit dū loquetur masculū, masculū: si fœminā, fœminā pariet. ¶ Ut fœmina
concupiat. Vuluam leporis siccam tere, & ambo bibant & edāt. ¶ Ut cognoscat si conceperit. Si col-
lum calidum habet, dorsum frigidum, concepit: si uero æquale corpus, non. ¶ Ad eam quæ prius fœ-
cunda fuerit, postea sterilis facta est. Folia mali granati sicca tere, & cum melle fac pessarium digitorum
quatuor, et post purgationem impone, diebus tribus, ut non tollatur. Et uuam passam cum granu-
lis suis tere, & fac pessarium ut dictum est. & quādo coagulata stillauerit, cognoscat uirum. ¶ Ad
uiolatam ut non cognoscatur. Alumen scissum, gallas omphacinas cum uino aminæo tere, & fac enca-
thisma. Item cum succo pastinacæ collige, & fac ad magnitudinem orobi, et apponatur per unam
horam antequam coeat. ¶ Ad tumorem uberum. Betam oleo coque, donec soluatur, & sic tere, &
simul ceram solue, & cataplasma impone. ¶ Item ad ubera ulcerata. Portulacam tere cum oleo ro-
sæ, et linteo impone. ¶ Ad duritiem uberum, & inflationem, & ulcera, & crassitiem, & omnem passionem. Caulem
uiridem tere, & cataplasma fac. Succum autem eius spissum line. ¶ Item ad ulcera, & cancrum, & diata-
sin. Folia hederæ coque fortiter, & cataplasma, & ex apozemate fomenta. ¶ Ad lac au-
gendum. Lumbricorum uiuorum 3. i. tere, & cum melle bibat ut non co-
gnoscat. Item lac uaccinum aqua calida salsa uel marina fo-
menta, & postea cum uino calido bibat.

GALENO ASCRIPTVS LIBER SECRE-
TORVM AD MONTEVM.

C E N S V R A .

Secreta hæc ut Galeni non sunt, ita non omnino inutiliter legi possunt.

DO GASTIME, amice Montee, ut describerẽ tibi librum in medica-
tione ægritudinũ secundum experimentum medicinale, & cõsidera-
tiones rationales ex eis, quæ expertus sum in multis sapientum & bo-
norum in cultu legis. feci igitur illum: & posui ipsum ex secretis, quæ
non est necesse propalare unicuiq; hominum. timendo ne fiant pigri,
confidendo in ipso, & dimittant quod necessarium est in scientia radi-
cum & ordine capitulorum, super quã est fabricatio artis. Et ego qui-
dem scripsi tibi in illo secundum mensuram uirtutis, & fideliter. Dico
igitur, q̄ substantia subiecta generationi, & corruptioni mutatur in
qualitatibus suis: Quæ sunt caliditas, frigiditas, humiditas, & siccitas:
quæ adinuicem agunt & patiuntur: & eorum equalitate, complexio-
nis existit bonitas. Quod est, quia complexio est factorum substantiæ cuiuscunq; membrorũ ani-
malis propria. Complexio igitur est substantia corporis, et natura eius. Et postea sunt res sequen-
tes complexionem necessario, & sunt odores, & sapores, & colores, & durities, & mollities, & le-
nitas. Natura uero de tribus dicitur rebus: quarum una est complexio, secunda est uirtus reãrix,
tertia est compositio. Et quãuis ars, quæ sollicita est de corpore, sit una, sicut uerificatum est iam in
libris alijs: tamen partes eius sublimes sunt duæ: quarum una est regimen sanorum: & altera est cu-
ratio ægrorum, & sunt ambæ in operationibus suis diuersæ, quia ambarum prima intendit ad cõ-
seruandum corpus secundum dispositionem in qua est: & secũda intendit ad permutandũ ipsum
ab eo secundum quod est. Et quoniam sanitas antiquior est ægritudine, & sublimitate, & tempo-
re: tunc necesse est nobis ut acquiramus in primis qualiter conseruemus sanitatem: & post illud,
qualiter sanemus ægritudines sanatione bona. Via autem communis ad inueniendum eas ex re-
bus duabus est, ut sciamus dispositionem, quam nominauimus sanitatem, quæ dispositio sit, quia
non possumus seruare ipsam, quando existit, nec reducere ipsam, quando corrumpitur, nisi scie-
rimus quid sit. Nos uero iam processimus, & ostendimus, q̄ sanitas similium partium est æquali-
tas. & quod sanitas membrorum compositorum completur positione membrorum similium par-
tium, et eorum numero: illud uero, quod surgit per conseruationem horum membrorum, est post
conseruationem sanitatis: sicut si corpora nostra nunquam finirentur, nisi per dolorem commu-
nicantem eis, non esset nobis ars necessaria, qua sciremus læsiones eorum omnes. Genera autem
ægritudinum corporum nostrorum, & corruptiones eorũ, sunt duo, quæ eis sunt necessaria, quæ
sunt ex operatione caloris innati: & sunt eis corporibus à principio esse corporum radices. Et ex
eis sunt, quæ non sunt necessaria, & nos non sumus eas mouentes, quæ quidem corrumpunt cor-
pora nostra non minus illis necessarijs. Et ego quidem sum distinguens unumquodque duorum
generum secundum se. Dico igitur, q̄ principium nostri esse est ex sanguine & spermate. uerunta-
men sanguis est materia properans in receptione eius, quod descendit. Et nos quidem intelligi-
mus per materiam hylen, sequentem formam in omni parte. sperma autem stat loco factoris. &
unumquodq; istorum duorum est compositum ex elementis, ex quibus compositum est alterũ.
(Et nos quidem demonstrauimus ita in libro, quem edidimus de elementis secundum sententiã
Hippocratis.) Veruntamen in mensura misionis specierum diuersificantur: quia plus est in sper-
mate. Et iam nos quidem demonstrauimus secundum quod diximus, & testificati sumus illud in
libro de morbis & accidentibus. Et mihi quidem uidetur, ut uadam ad fundamentum sermonis
in arte medicationis per experimentum, & considerationem, & copulationem, & abbreviationẽ
sermonis, & appropinquationem locutionis. Frater Montee, iste magis iuuatiuus liber est, quem
composui in medicina: omnem nanq; descriptionem eius expertus sum multoties in complexio-
nibus comparibus. Descriptiones autem quas diximus in almemiri, idest pharmacorum, & est li-
ber qui nominatur de medicinis compositis, non sunt nisi compositiones quorundam quos dixi,
sicut Archigenis, & Archelai, & Seueri, & aliorum: quibus si uteretur aliquis secundum quod di-
xerunt, non fieret iuuamentum per eas: immo generarent ægritudines. Verum ego reãtificauit
eas, & exercitauit super errorem, qui est in eis. prima ergo descriptionũ eius, quas ego composui,
est descriptio medicinæ huiusmodi.

Ad stuporem, & frigus, & paralyfin.

A Vir quidem sexagenarius fuit, super quem uincebant humiditates superfluae, & uentositates phlegmaticae, & erat mollis corporis. & ipse quidem conquerebatur de stupore in corpore suo, & frigore addito, & inceptione paralyseos. composui ergo hanc confectioem, quae est medicina multorum iuuamentorum. & ego quidem iuuamenta ipsius dicam, post artem eius. Cuius quidem permistio. *℞.* euphorbij, croci, casiae lig. cinnamomi, apij, acaciae, costi amari, spicae, gummi Arabici, seminis urticae, granorum alkerua, bdellij, olibani, sumach, ellebori, sulfuris citrini, styracis calami, piperis albi, omniū ana. ʒ. vi. rosarū siccarū, pyrethri, arthanitae, sethefusiae, seminis apij, omniū ana. ʒ. iij. seminis albedarogiez. i. ammeos, seminis taraxacon, amborum ana. ʒ. medullae cartami, zingiberis, amborum añ. ʒ. iij. tere & cribella. deinde infunde in uino antiquo tribus diebus, donec fiat sicut mel. deinde fundatur super ea mel crassum despumatum. Deinde misceat & fundat super ea ex oleo balsami mensura unciae unius. deinde ponat super igne leuē, & bulliat ebullitionibus duabus leuibus. & fundatur in uase uitreo. & dimittatur sex mensibus. & quanto plus antiquatur, tanto est melius ei. Vfus est ea uir, & conualuit usq; ad quartā hebdomadē. Et dosis quidem eius est ex aureo usq; ad ʒ. iij. Quod si ille qui utitur ea fuerit adolescens, sumat ex ea ʒ. i. & ʒ. f. Hae **B** autē medicina confert morsui facto à cane rabioso iuuamentum manifestū statim, & dolori qui fit in acumine uerticis antiquo, & cui radūtur pilī capitis. deinde accipitur de hac medicina pondus aurei unius, et soluitur cum aceto uini, & linif cum eo caput. Et ad dolorem dentium fricatur cum ea. Et ad dolorem auris soluitur cum oleo balsami & colatur: deinde destillatur in aurem. Et ad anginam datur in potu cum aqua, in qua cocta sunt sebesten & anethum. & deglutitur post ipsam butyrum tepidum. Et similiter ad asthma, & splenem. ʒ. i. & ʒ. f. cum aceto in quo decocta sunt radices capparis & tamarisci. Et ad renes, & ad dolores eorum cum aqua, in qua decocta est calamintha fluuialis. Et ad serpētes in uentre. ʒ. i. & ʒ. f. cum aqua in qua decocti sunt cortices granati dulcis. Et ad haemorrhoidas aur. i. cum uino antiquo. Et ad dolorem hepatis, & stomachi, & ad hydropē. itaq; quando est complexio decliuis ad frigus. Ad ultimum uero serua à me secretum magnum in omni medicatione tua. Cave igitur multiplicationem calefactionis, & inclina ad frigidationem, per comparationē & non absolute. & incipe in propinquitate cōplexionis hominis. & hic quidem est locus considerationis. Serua igitur hūc modū curationis, & intellige ipsum. & fac medicinam, immittēs species boni odoris aromaticas. est. n. electuariū magnū, & nō errabis, si Deus uoluerit. Et fuge à stupefaciente oculum, nisi raro, & apud necessitatem. nam faciet festinare ad eum qui utitur ipso debilitatem tunicae corneae. & hoc iterum considerandum est, intellige ergo ipsum.

Ad phrenitum & tussim siccam, & febrem conclusam.

Medicina autem Austri qui est ex illis de Luca. qm̄ conquestus est mihi de phrenitide & apostemate in cerebro suo ita q̄ permiscebatur. & fuerunt cum eo calor, & tussis sicca, & dolor capitis intolerabilis, & febris conclusa. Et iam medicati fuerunt ei quidā medicorū, & errauerūt super eum. Incepi ei uti huiusmodi medicina, & sanatus est usq; ad hebdomadā unā, cuius permistio. *℞.* psyllij infusi in aqua cucumeris indi. deinde extrahatur, & coletur cum cribro, & coaguletur cum rob uuae leui igne, & sumatur tragacathae albi, gummi Arabici, medullae se. citruli, & medullae cucumeris, & medullae se. cydonij, medullae se. cucurbitae, medullae amyli, sandali, seminis portulacae, se. maluaufisci, omniū ana pars. i. terantur contritione bona. deinde misceantur coagulato. i. rob. & administrentur de eo omni mane. ʒ. iij. & apud somnum similiter. Et cibus eius sit aqua hordei in qua decocti sint cancri fluuiales & sebesten. hoc enim medicamen est cui, non est par.

Ad dolorem capitis, & lachrymas oculorum, & ad insomnietatem.

D Et conquestus est mihi adolescens uicenarius, (cuius complexio erat calida, & cuius color erat fuscus, & erat multae quietis & tranquillitatis, & erat uincens semper complexionē regionis eius caliditas) de dolore capitis superfluo inquietante, lachrymis in oculis suis, & dolore in eis, & nō dormiebat. Composui ergo ei hoc caputpurgium. conualuit ergo ex uice una. ¶ *Modus confectiois.* *℞.* croci, danik. ij. ladani. ʒ. f. condisi. ʒ. i. lache kirat. i. camphorae kiratā mediam, lubue, ambrā ana. ʒ. iij. opij. ʒ. ij. terantur. & aggregentur cum melle medicinae siccae. & soluantur humidā cū sambucino, terantur, & aggregentur cū melle despumato. Quando igitur necessitas eius est, sumat sicut milium, & soluat in lacte mulieris, & fiat cum eo caputpurgium. Vir autē cuius corpus est forte, sumat pondus sex granorum. huiusmodi enim medicina est ultima. Primū autē quod oportet praemittere in curatione aegritudinum: qm̄ uides repletionem, & tempus non longinquū, phlebotoomia est. ut praemittas phlebotoomiā in cephalica, si aegritudo est in superioribus corporis. & in basilica, si aegritudo est in inferioribus corporis. Noster autē sermo in hoc iam praemissus est in multis nostrorum librorum. Qui autē uult esse prudens in arte ista, legat libros meos, & tunc utatur istis medicinis, quas ego cōposui, & expertus sum, postq̄ cognouerit complexiones utentium eis.

Ad dolores oculorum & ophthalmiam.

Quia dolores, qui accidunt oculo, sunt multi & diuersi, & ex eis est dolor q̄ uocāt ophthalmia, q̄ multoties accidit oculis in multis dispositionibus, uidef mihi ut praemittam causam eius super reliquos dolores oculi. quia cuidā uiro q̄ nominat Fifulus, aduenit dolor inquietās, & ophthalmia

Spurij.

Nr calida

GALENO ASCRIPTVS LIBER

calida per causam. & erat quadragenarius: & erat quietus crassi corporis. Leniui ergo ei naturam cum infusione myrobalaorum. & firmabo uel ostendam eam in hoc libro. deinde præcepi ei ut aperiret cephalicam. & composui ei hoc sief. & nominaui ipsum iuuatiuum. quia iuuatus est per ipsum ipsa uice prima. ¶ *Modus sief.* Recipe cerusæ de plumbo, amyli, amborū ana partes. ij. & f. farcocollæ, croci, opij, omnium ana quartam partem illius. teratur cerusa, & cribelletur cum orali. & addatur super ipsam de aqua dulci quantum necesse est. & teratur in mortario diebus decē in hora quieta à uento, & in loco in quo non sit puluis. deinde infundatur gummi post illud in aqua dulci in uase mundo. Quando ergo soluitur, & fit sicut aqua, coletur cum panno lini super medicinam in marmore, deinde teratur cum ea. Quando ergo facta est medicina sicut pasta, proiciantur super ipsam reliqui pulueres, & terantur cum ea, donec inspissentur. deinde fac ex ea sief. & exsiccantur in umbra in loco tecto. deinde proiciatur super ipsam pannus sabini, aut pannus subtilis, defendens ipsum à puluere. postea reponatur, & medicetur cum eis. & sumatur ex eis unus, & soluat in aqua rosa & lacte mulieris. & sumatur in uenera, & distilletur in oculum. Hoc autem sief est conueniens uel conferens apostematibus, & inflationi, & uuæ, & ulceri nigro, & uelicis accidentibus in oculo, & pluribus ægritudinibus eius.

Ad albuginem oculi.

Alcohol autem quo usus est Ebinus monachus ad albuginē quæ erat in oculis suis: & omnes medici conuenerunt quòd non sanaretur. & posui ipsum ei, & conualuit usq; ad triginta dies.

¶ *Modus alcohol.* R. spumæ maris quæ natat super aquam. stercoris lacertæ, sachari, massæ cumiæ, baurach, omnium partes æquales, terantur & cribellentur, & sumatur ex memire media uncia, teratur, & decoquatur cum lib. aquæ, donec consumetur medietas. & coletur, & imbibatur cum hac aqua in marmore. deinde continuetur cum contritione in sole diebus aliquot, donec consumatur aqua. deinde fiat puluis. hoc enim est ultimum, & secretum magnum.

Ad conseruandum sanitatem oculi alcohol.

Alcohol autem quod conseruat sanitatem oculi, Montee amice, ego usus sum ad sanitatem amicorum meorum. & nulli qui eo usus est, accidit nocumentum in oculis suis dum remansit. & ipsum quidem conueniens est omnibus hominibus propter subtilitatem suam. ¶ *Modus alcohol.* R. alchoroniæ & est thucia lnda, antimonij, hæmatitis, rubiē, & est sepia abluta, & sit marina, nec aduratur, thucia, æris combusti, corticū æris, aloes, folij, croci, omniū ana partem unam. piperis, macropiperis, salis ammoniaci, omniū ana partem mediā, margaritarū minutarū, myrobal. kebulorum, spumæ maris, cadmiæ aureæ, sachari, musci, campho. omniū añ. quartam partem terantur, & cribellentur, & fricentur in marmore diebus aliquot, donec fiant sicut atomi. hoc. n. est ultimum.

Ad impetiginem & prurium.

Medicina cuius descriptionem incepti pro Sertato, pro qua ipse proiecit medicinas multas auras de ea usquequo accepit illam, & rectificauit ipsam, & curauit cum ea multos homines ab impetigine quæ est in capite, & cruribus, et baras, & pruritu, & casu capillorū, tebal, & alopecia, & lēdibus, & pediculis, & scabie ulcerosa, & est certa. ¶ *Modus unguenti.* Recipe gallarum. 3. iij. granorum armenij, baurach aureum. i. sulfuris citrini aur. ij. arsenici rubri, aristolo. amborum ana. aur. f. salis ammoniaci, frusti testudinis, fimi ueteris, amygd. amararum excorticatarum, colocynthidis, æris usti, uenarum citrinarum, merdasengi, radicis capparidis, foliorum fici sicca, radicum canne siccarum, & ziniar, aluminis iameni, sief, memithe, myrihæ, aloes, olibani, omnium ana. 3. f. kistram, foliorum oliuæ, fellis uaccinæ. omnium ana aur. i. terantur, & cribellentur, & conficiantur cum aceto uini, donec permisceantur. deinde leniatur cum eo. est enim bonum ad tineam, & assafati, & ad ægritudines antiquas.

Ad uermem auris.

Ingenium in extractione uermis de aure, quod ego feci multoties. Distilletur in aurē quod distillat caro uaccina, scilicet quando assatur cum aqua almarmacur. deinde præparetur cannula cū mensura quæ ingrediatur in aurem. & sugatur cannula à superiori parte eius uehementi suctione. egredientur enim uermes, si Deus uoluerit.

Ad extractionem aque cadentis in aurem.

Pro extractione aquæ cadentis in aurem sumatur uirga iunci triangulata, & est plāta quæ oritur super flumina. & inuoluatur eius extremitas cum coto, & liniatur cum oleo. deinde intromittatur extremitas eius secunda in aurē cū mēsurā quæ possibilis est. & incēdat extremitas in qua est cotū cū igne. quanto igit plus comburitur aqua, cadet de aure. & itera illud donec egrediat aqua tota.

Ad extractionem spinæ de gutture.

Ingeniū in extractione spinæ, qñ adhæret in gutture aut transuersat. Elixetur frustū carnis uaccinæ, & ligetur cum chorda, & deglutiat. deinde extrahat extractione subtili. egredietur. n. spina.

Ad dolorem auris.

Ad dolorē autē in aure factū res magis iuuatiua est ut sumant uermes inuenti sub urceis aquæ. & decoquantur cū oleo ros. & mandragora. & distilletur in aurē postq; repet. Quod autem dicitur amice de ægritudinibus aurium, iam ostendi illud in libro de ingenio sanitatis, & in alijs libris.

Ablutio

Ablutio capitis cerebrum confortans.

A Dico igitur, quod quandoq; accidūt naribus ægritudines, quæ prohibent ab olfactu & inspiratione. Dico ergo, quod prohibens ab illo, non est ex ægritudine neruorum. qm̄ duæ extremitates anterioris cerebri sunt similes duobus capitib. mamillarum. & sunt illæ quas diximus in eo quod præterijt de sermone nostro, q; sunt lenes, & q; ipsæ non numerant in numero neruorū. complent inspirationem & expirationem sine medicatione neruorū. & ad ipsas ascendit odor ex foramine quod est in chartilagine intra coronā. Medicinæ cuius descriptionem scripsi Costæ monacho, & fecit ipsam. & similiter scripsi descriptionem eius Kilikedio & Festito, & excusauit eos ab omni cura. & abscindit nocuenta attracta ad caput, & confortat cerebrum, & cauterizat ipsum, & expellit nocuentū ab ipso, & separat inter ipsum & uapores & humiditates, ex quibus proueniūt coryzæ, & delet sodam. ¶ *Modus ablutionis confortans cerebrum.* Recipe salis gēma, salnitri combusti, spumæ maris, baurach albi, omniū añ. partem unam. ellebori albi partē mediam, condili, staphidif agrīæ, sinapis, fæcis uini. i. tartari combusti, omniū añ. partem unā. sulfuris, ros. gallarum, sumach, alchannæ, squinanthi, prafij, gūmi Arabici, olibani, gariophyllorū, xyloaloes, lycij, arsenici, aluminis, folij, spicæ, nucis muscatæ, omnium añ. partem. f. terant, & cribellent, & soluant in aqua sapo nis cōmunis partes. iij. cū aceto uini antiqui, & conficiant cū eo medicinæ, & percutiat in mortario, & sit acetum bulliens qñ soluis ipsum cum sapone. & fiant trochisci. sitq; unus trochiscus † 3. v. † ʒ. drach. ij. & exsiccetur in umbra. Quando igitur necessarij sunt, teratur unus trochiscus, & soluatur cū aqua calida, & abluatur caput cum eo, & caueatur ne cadat aliquid ex eo in oculum, & sit natura lenis.

Ad fluxum sanguinis narium.

Et conquestus est mihi uir ex illis bonis de Roma, in primis quando hospitatus fui in ea. & erat quadragenarius, & erat deliciosus, teneri corporis, complexioq; eius decliuis ad caliditatem et humiditatem. & hæc est complexio Romæ: quod ipse fluxum sanguinis narium patiebatur superfluum. Et medicati fuerūt ei multi medicorum, & non contulerat eorum medicina. Composui ergo ei hanc medicinam, cuius descriptionem acceperam à patre meo, & iuuauit eum statim. & ego quidem permutaueram me à domo eius, sed ipse permutauit me ad eam. & hæc fuit prima domus in qua quieuit. *Modus medicinæ ad fluxum sanguinis narium.* Recipe chartæ Indæ. i. de papyro, cucurbitæ siccæ combusti, atramenti uiridis combusti, olibani, opij, aluminis usti, omnium ana. 3. i. terantur & puluerizentur, & cribellentur super elychniū quod submersum sit in aceto, & supponatur in nares ex eo deforis, & ponatur super tempora & frontem lutum armenum tritum, cōfectum cum aceto. & ligentur stricte manus, & pedes, & duo adiutoria cū ligamētis, & testiculi etiam. & fugatur cū uentolis supra hepār sine incisione & super splenē. & cephalica phlebotomef ex parte sanguinis. & embrochentur pedes cum aqua calida, ut attrahatur sanguis ad inferiora. & dormiat supra dorsum suum. & fundatur super faciem eius aqua frigida cum aceto. hoc enim est secretum magnum. serua igitur ipsum. Hæc quidem medicina abscindit sanguinem à quocuncq; membro. & si submergantur in ea pili leporis carminati, erit mirabilis.

Ad mollificationem lingue.

Et conquestus est mihi uir senex mollis corporis de mollificatione in lingua sua, & fuit de qua dam uilla ex uillis Romanis. Composui igitur ei hanc medicinam, & sanatus est usq; ad paucos dies, qui fuerunt minus tribus septimanis. ¶ *Modus pilularum ad accidentia phlegmatica.* Recipe albotiz, opopanacis, altit dulcis, nucis muscatæ, omnium ana partem unam. terantur donec fiant sicut pasta. & fiant sicut cicer pilulæ. & ponatur sub lingua una post unam, & fugatur, & assiduetur gargarismus cum sinapi. & balneatio cum aqua non dulci. & sanatus est.

Ad nauſeam, & malitiam digestionis, & combustionem in stomacho, & retentionem urine.

D Et conquestus est mihi uir quadragenarius cuius complexio erat decliuis ad caliditatem & siccitatē (fuit in Alexandria regione) de nauſea, & malitia digestionis, & cōbustionis in stomacho, & retentione urine. Composui igitur ei hanc medicinam, & iuuatus est ea statim. ¶ *Modus sirupi de fructibus.* Recipe succi basilici, succi granati dulcis, & succi granati acetosi, aquæ tamarindorum, aquæ casiarum, aquæ citrulorum, aquæ melonum, aquæ cydoniorum, omnium ana. lib. i. rob uuæ uere dulcis, & est carenum, lib. iij. decoquantur donec fiat ei spissitudo eius malitiam securans. i. ne putrefiat. & sumatur de ea omni die cochlearium unum cum aqua frigida.

Ad debilitatem stomachi, & uomitum, & solutionem uentris.

Rob de fructibus conferens debilitati stomachi, & uomitui, & solutioni uentris superflua, & angustia, & adustioni quæ fit in stomacho. Composui quidem hanc medicinam Rufo propinqui temporis, qui fuit Persa. Cuius permistio. Recipe granati acetosi, cydoniorum, amborum ana xx. numero, pirorum, iuiubarum amborum, ana. c. numero. sumac aur. xl. granorum myrti, cētaureæ. terantur omnia, & ponantur in uase bireno. s. lebeta, & fundatur super illud aquæ. xx. kist. & decoquatur decoctione bona, & exprimatur fæx & projiciatur, & sumantur lib. tres mellis, & ponatur ipsum cū illa aqua, & accendatur sub ea ignis, donec fiat sicut mel spissum, & coletur, & repouatur, cuius dosis sit cochlearium unum cum aqua frigida.

Spurij.

Nv ij

Ad febrem

GALENO ASCRIPTVS LIBER

Ad febrem adustam, & sitim, & adustionem in stomacho.

Et conquestus est mihi uicenarius adolescens de febre adusta, & siti, & de adustione in stomacho. Composui ergo ei hos trochiscos. ¶ *Modus trochiscorum feb. adustæ.* Recipe seminis citrullorū ex-corticati, se. portulacæ, liquiritiæ decorticatæ, omnium ana. 3. viij. tragacanthæ. 3. iij. teratur, & mol-liantur, & conficiantur cum mucilagine psyllij, & fiant inde trochisci, sitq; omnis trochiscus. 3. i.

Ad febrem tertianam trochisci.

Trochisci boni quos ego sum expertus, & quos composui uiro ex bonis, qui habebat feb. ter-tianam & medietatem quotidianæ, & iuuatus est ex eis cito iuuamento ueloci. ad fe. tertianam, & feb. incensiuam, & febribus permistis calidæ causæ, & sunt nobilis quantitatis. serua ergo eos.

¶ *Modus trochiscorum febris tertianæ.* Recipe rosarum. 3. xx. spodij. 3. v. amyli. 3. iij. tragacanthæ. 3. ij. croci danich. ij. terantur & cribellentur, & conficiantur cum aqua, & fiant inde trochisci. sitq; om-nis trochiscus. 3. i. & sumatur in potu cum aqua & syrupo acetoso.

Ad stricturam anhelitus, & dolorem stomachi, & dolorem duorum laterum, & malitiam digestionis, & eructuationem acetosam, & dolorem hepatis & splenis.

Et conquestus est mihi Herodes religiosus de illis de Roma de strictura anhelitus, et dolore sto-machi sui, & dolore duorum laterum, & malitia digestionis, & corruptione hystimbræ, & eructua-tione acetosa, & dolore hepatis sui & splenis, & dilatatione anhelitus magna, & fuit infrigidatus ætatis quadragenarius. Composui ergo ei hanc medicinam, & iuuatus est ea multum usq; ad heb-domadem. ¶ *Modus syrapi iuuatiui.* Recipe scyllæ, lib. ij. zz. se. foeniculi, petrof. anisi, pyrethri, hyffo-pi, se. ocimi, gariophyllati, costi, asari, omnium añ. 3. i. se. apij, piperis, cymini carmeni, omnium ana. 3. ij. dauci, amneos, libystici, cardamomi, omnium añ. 3. iij. ocimi hortulani, fatureli. i. aceti acetosi kist. i. mell. kist. ij. rob chist. i. tere medicinas, & infunde eas in aceto tribus dieb. deinde coq; ipsum donec consumat medietas aceti. deinde projice sup ipsum uinū, & coque ipsum donec cōsumat quantitas medietatis uini. deinde remoue ipsū, & cola ex ipso medicinas, & dimitte ipsum, donec infrigideat bene. deinde infude sup ipsum mel despumatū, & accēde ignē sub ipso donec fiat sicut mel subtile, & repone ipsum. sitq; potio eius cochlear unū cū aqua frigida: & si uolueris ipsum so-lutiū, tūc bibat ex eo cochlear unum cū aqua tepida, & duobus danich scāmoni. est. n. mirabile.

Ad frigus stomachi, & corruptionem eius.

Et conquestus est mihi uir qui erat in ætate & complexione sicut ille q; precessit ante hunc. Cō-posui ergo ei hanc medicinam ad frigus stomachi eius, & ad corruptionem eius, & ad malitiam hystimbræ eius, & febrem quartanam quæ erat à putrefactione phlegmatis, propter debilitatem q; quæ euenerat in corpore eius, & in manibus eius, & ipsius renibus. ¶ *Decoctio ad feb. quartanam.* Re-cipe uini antiqui boni odoris albi lib. iij. mellis lib. i. zingiberis. 3. v. heyl. cardamomi omnium añ. danich. ij. & .f. croci drach. ij. musci, piperis, macropiperis, omnium ana. danich. i. & .f. terantur, & cribellentur, & puluerizentur super syrupum, & dimitte eum in sole diebus multis, deinde ute-re ex ipso cochleari. i. cum aqua frigida.

Ad corpus infrigidatum, & humectatum, & alia multa.

Et conquestus est mihi uir infrigidati & humectati corporis, mutati coloris ex fluxu sanguinis superfluo, qui accidit ei propter syncopen & frigus in hepate suo, & suo corde, & debilitate in suo stomacho, & corruptione in uenis suis, & solutione uentris superflua, & uomitu multo. Compo-sui igitur ei hanc medicinam sublimem. ¶ *Modus confectiois.* Recipe costi, folij, calami aromati-ci, gariophyllorum electorum, omnium ana. 3. ij. calix lignæ, salis Romani, amborum ana. 3. i. galliæ, acaciæ, foliorum ro. spodij, faufel, † thuris masculi, omnium ana. 3. f. terantur, & cribellen-tur, & cōficiantur cum rob cydoniorum, & reponatur, & sumatur ex ea ad magnitudinem nucis quando necesse fuerit. est enim ultima primaria ualde.

*ap. piperis
usualis.*

Ad tristitiam, & cogitationem, & debilitatem, & angustiam.

Et conquestus est mihi uir adolescens ex filijs regum (& erat teneri corporis, & delitiosus) de debilitate nimia, & subtilitate eius, & angustia, & tristitia, & cogitatione. & erat continēs nos aer autumnalis corruptus, alteratus. & locus in quo conuenerat, erat horizon ciuitatis Lucæ, super cuius aerem uincebat caliditas & humiditas. Composui ergo ei hanc medicinā, & exiuit ab ægri-tudine sua uelociter. ¶ *Modus confectiois magnæ.* Recipe se. ocimi, buglossæ siccæ, foliorum proprie-mentæ siccæ, lapidis lazuli adusti abluti, margaritarum paruorum tritarum, karabi marini abluti, coralli albi, lapidis armeni, setæ combustæ, omnium ana. 3. x. galliæ, spicæ Indæ, myroba. epithymi Cretenlis, cinnamomi, thuris, mastiches, zedoariæ, doronici, been albi & rubri, folij, cardamomi, gariophyll. electorum, usneæ, castorij, liquir. excorticatæ, croci, se. lactuce, se. hyoscyami, ozanor-li. i. squinanthi, mandragoræ, xyloaloes bonæ, pæoniæ, rauedsceni, se. armel, nucis muscatæ, darfes-saham, carnub, feliniafelias. i. agni casti, se. coriandri, ana. 3. v. limaturæ argenti. 3. iij. limaturæ auri. 3. f. camphoræ. 3. i. rosarū, spodij, amborum ana. 3. viij. musci aur. i. terantur omnia, & cribellentur, & leniantur cum unc. i. olei ros. & quarta. 3. olei balsami, & adiungatur ei tantum sacchari triti & cribellati, quantum sunt omnes medicina. & conficiatur totum cum miua, & reponatur sex men-sibus in primis. & sumatur ex eo omni die sicut abundachari assidue.

Ad tußim.

Ad tussim, & ad asthma.

A Et conquestus est mihi uir quinquagenarius, cuius complexio erat equalis, decliuis ad caliditatem, & humiditatem, crassi corporis: & erat regio eius multorum uentorum meridianorum, de tussi, & anhelitu latitudinis, & asthma antiquo. Composui ergo ei hanc medicinam, & iuuatus est ea in hebdomada una. ¶ *Modus medicine.* R. hyssopi sicci, ocimi, capilli ueneris, prasi, liquir. decorticate, omnium añ. 3. vi. funde desuper mensuram sacraiatu unius de aqua, & coque ipsam donec perueniat ad medietatem: deinde cola, & funde super ipsam cochlear. i. mellis: deinde da ei in potu.

Ad sputum sanguinis, & solutionem uentris.

Et conquestus est mihi Iefas, qui erat ex Armenis, de sputo sanguinis, & uentris solutione: & erat adolescens trigenarius, extenuati corporis, & calidi, & eius regio calida ualde. Composui ergo ei hanc medicinam. ¶ *Trochisci nobiles.* Recipe carabi marini adusti, acaciae abluta, gummi Arabici, spodi, rosarum, therathit, omnium ana drach. x. opij, drach. i. mastiches, drach. iij. coralli, drach. iij. terantur, & cribellentur, & conficiantur cum mucilagibus granorum cydoniorum, et fiant trochisci. sitq; omnis trochiscus eius drach. i. Cuius dosis sit trochiscus unus cum aqua frigida apud somnum: & si dimiseris hos trochiscos donec aggregentur partes eorum diebus aliquot, erunt completiores ad operationem suam.

Ad retentionem menstruorum, & multa alia.

Et conquesta est mihi mulier cuiusdam amicorum meorum, quae erat ex sapientibus mulieribus: & pepererat, & retenta erat ei mensura, & minoratum fuerat lac eius: & acciderat ei sputum sanguinis, & saniei, & tussis, & anhelitus dilatatio. Composui ergo ei hanc medicinam, & iuuat eam. ¶ *Modus electuarij.* Recipe succi prasi unc. vi. boni uini unciam unam, mellis unciam unam: piperis albi, thuris, myrrhae, omnium ana drachmam unam: coniungatur aqua prasi, & uinum in olla, & coquantur donec consumatur duae partes tertiae. & tunc proiciatur super ipsum mel: & accendatur sub ea ignis donec coaguletur, & fiat sicut mel. terantur ergo medicinae & puluerizentur super ipsum: deinde misceatur super ipsum. quando igitur permiscetur, tunc reponere ipsum in uitreato: & lambat ex eo infirmus cochlearium. i. ieiunus: iuuata est ergo hac medicina in spacio breui.

Ad sputum sanguinis, & solutionem uentris, & sanguinis.

C Emplastrum quod ego composui: & ponitur super pectus, & abscondit fluxum sanguinis: & super ipsum stomachum ex solutione uentris: & super caput ex fluxu sanguinis narium. Cuius permistio. Recipe myrrhae, thuris, aloes, omnium ana. 3. iij. balaustiorum, sanguinis draconis, acaciae, siel memithe, feluzaharagi, & loco eius chohol caubem, omnium ana. 3. viij. opij, radice spicae, hyoscyami, omnium ana. 3. iij. aluminis abluti, lacunae sigillatae, atramenti omnium ana. 3. ij. stomachi, gallarum, granatorum summitatum. f. balaustiorum, omnium ana. 3. vi. tere illud, & cribella ipsum cum cribello subtili, & confice ipsum cum uino passularum bono, aut cum aceto uini permistio, donec fiat sicut mel spissum: deinde line super pectus ex sputo sanguinis: & super caput ex fluxu sanguinis narium: & super omnem locum, ex quo egreditur sanguis: & line ipsum super stomachum ex solutione uentris: & hoc ultimum est in eo, quod diximus: serua ergo ipsum.

Ad uentositatem uentris, & apostema in hepate, & hydropem.

Et conquesta est mihi mulier de uentositate in uentre suo, & apostemate in hepate suo in superioribus eius, & in ceptione hydropis. & erat mulier tricenaria, aut quasi tantum: & erat causa eius retentio menstruorum, & erat uincens continens nos aer calidus, & humidus. Composui ergo ei hanc medicinam, & iuuata est ea usque ad triginta dies. ¶ *Confectio, quae prouocat menstrua, & expellit uentositatem.* Recipe eupatorii, spicae, corticum caliae lignae, croci, seminis apij montani, & domestici, liquir. squinanthi, carpobalsami, rubiae omnium añ. 3. iij. reuerseni. 3. iij. mastiches, laccae quae non est operata, spodi, rosarum rubrarum, aristolo. omnium añ. aur. i. terantur omnia, & cribellentur, & conficiantur cum melle despumato, de quo sumatur omni die pondus. 3. ij.

Ad icteritiam nigram.

Et conquesta est mihi mulier religiosa, quam extenuauerat religiositas & abstinentia, de icteritia nigra multum apparente: & erat corporis macri, quae iam tranlierat. l. annos: & erat tempus autumnus: & erat eius regio Romana, in diebus in quibus ego fui ibi. Composui ergo ei hanc medicinam: & accepit ex ea aur. i. & exiuit ex aegritudine sua exitu bono. *Medicina ad extrahendum melancholiam.* Recipe aloes pondus. 3. vij. masti. 3. viij. agarici, polypodij, cartami, epithymi, omnium añ. pondus drach. ij. folij, caliae lignae, spicae, omnium añ. drach. ij. terantur, & cribellentur, & conficiantur cum melle despumato: sitq; dosis eius aur. i. cum uino, si non fuerit febris.

Ad icteritiam citrinam.

Et conquestus est mihi uir tricenarius, qui erat monachus bonus, multae lectionis in libris, & erat calefactus de icteritia citrina multum apparente. Composui ergo ei hanc medicinam, & iuuatus est ea uelociter. ¶ *Medicina ad extrahendum cholera.* Recipe amygdalarum amararum, amygdalarum dulcium, spodi, folij, rosarum, absinthij, mastiches, spicae, anisi, omnium ana. 3. iij. seminis scariolae drach. x. coriandri syluestris, drach. ix. aloes, drach. vi. terantur, & cribellentur, & conficiantur cum uino. Et sit dosis omni die drach. ij. pondus.

Spurij.

Nr iij Ad

GALENO ASCRIPTVS LIBER

Ad duritiem splenis, & apostema in hepate, & aquam citrinam, & dolorem stomachi, & renum, & tussim cum icteritia.

Et conquestus est mihi uir ex amicis meis ex bonis religiosis de duritie in splene suo, & apostemate in hepate suo, & aqua citrina, & dolore in stomacho suo, & dolore renum, & ex tussi cum icteritia. Composui ergo ei hanc medicinam. *Confectio ad aegritudinem uentris, uel uacuitatis.* Recipe spicæ Indæ, costi, corticum calix lignæ, omnium ana pondus drach. ij. fœniculi drach. iij. piperis, seminis apij, acori, andachocæ, ireos, xylobalsami, omnium ana drach. iij. uenarum cappar. drach. v. passularum mundatarum à granis suis, drach. x. terantur donec fiât sicut medulla: & terantur medicina, & cribellentur, & conficiantur omnia cum melle despumato: & sumantur ex eo omni die 3. iij. cum aqua capparum, & calaminthes, & secaniabin pauci aceti. iuuatus est ergo eo iuuamento manifesto in spacio paruo.

Ad duritiem splenis, & hepatis emplastrum.

¶.xvi. Emplastrum conferens duritiei splenis & hepatis. Recipe ammoniaci, bdellij, ireos, sepi uacini, omnium ana drach. † x. ficus, thuris, opopanax, galbani, omnium ana drach. viij. piperis c. & i. grana, cera, picis sicca, amborum ana drach. xx. aluminis iameni, sulfuris, myrrha, omnium ana drach. x. pyrethri, radicum cappar, amborum añ. drach. v. uisci, aristolochiæ, croci cordume ni, amomi, olei nardini, omnium ana drach. iij. terantur bene cum aceto, & cõficiantur cum eo donec permisceantur, & liquefiat cera, & permisceantur omnia terendo in mortario, donec fiat corpus unum, & ponatur super splenem.

Ad febrem quotidianam, & fluxum uentris, & tenesmon, & tussim.

Pilulæ quas ego composui uiro oratori, qui habebat quotidianam, & fluxum uentris superfluum, & punctiõnem, & tenesmon uehementem, & tussim: & iam erat desiccatus: & desperauerat se, & sperauerat mortem. iuuatus est ergo his uice una: quarum permistio hæc est. Recipe castorij, myrrha, amborum ana aur. i. & f. seminis hyoscyami albi. drach. iij. seminis apij, drach. viij. tere illa, & confice cum uino, & fac inde pilulas sicut piper, & sicca eas. sitq; dosis eius grana. v. cum rob myrti, & aqua. Inquit Gal. non est nobis necessarium rememorari in hoc libro radicum aegritudinum, quoniam iam eas diximus in alijs libris. hunc autem librum non fecimus, nisi ad descriptionem proprie: & quamuis nos confortemus per ipsum rationes empiricorum, tamen quando ego cogito, ratione certa agnosco, quia est unum de secretis medicinæ, & thesaurus ex thesauris eius. & omnem modum eius iam expertus sum uicibus multis in eo, qui aptus, & cui cõuenit: & est conueniens complexionis eius.

Ad dolorem ani, & tenesmon, & uentris solutionem, & puncturam.

Ellychnium quod supponitur in ano, & efficit opus pilularum, immo melius. Recipe myrrhe, thuris, mastiches, croci, omnium ana partem unam: terantur, & cribellentur, & conficiantur cum uitellis ouorum, aut cum succo alesinis. i. psyllij: & fac inde, quod sit simile glandi, & pone in uno quoque eorum filum. Quando ergo facis illud, inunge ipsum ante oleo rosato, & pone ipsum in ano, & præcipe ut teneat ipsum nocte tota. Quando igitur uoluerit extrahere, trahat filum, & extrahat ipsum. hæc autem medicina est sublimis ad dolorem ani, & tenesmo sanguineo, & solutioni uentris, & puncturæ. Scias ergo bonitatem eius.

Ad colicam, & uomitum, & dolorem stomachi.

¶. castia li gnes. Medicamen ad colicam, quod composui adolescenti tricenario, cui acciderat colica, quæ dicitur ileos, & uomitus, & exiccatio fortis, & dolor stomachi. Cuius permistio. R. myrobalanorum citrinorum, & nigrorum, masti. anisi, ammeos, seminis apij, corticũ † thapsiæ, medullæ seminis cartami, omnium añ. partem unam, salis Indi partem. f. aloes scotrensis ad pondus omnium medicinarum: terantur, & cribellentur, & conficiantur cum aqua foliorum citri humidorum, & fiant inde pilulæ. sitq; dosis eius aur. ij. cum aqua calida ante cibum. est enim bonum ad digestionem cibi, & lenit uentrem, & ad colicam, & uentositatem, & dolorem dorli, & crudum humorem.

Ad lapidem renum.

Et conquestus est mihi uir de lapide, quem habebat in renibus suis, & quandoq; exierat in urina. & narrauit quia egressit eum. hoc autem longinquum est: ueruntamen ego audiui, quod Archigenes in quibusdam libris dixit hoc: sed nescio causam eius. Composui ei hanc medicinam, & iuuatus est ea usque ad triginta dies. ¶ *Confectio ad lapidem.* Recipe aristol. dauci, floris squinanthi, carpobalsami, spicæ, croci, meu, phu, apij, calix, chamædryos, scorodi, ameos, prafij, dragaganthi, enulæ, ireos, origani montani, carui, sefeleos, corticum radicum cappar. gariophyllorum, cymini, seminis fœniculi, scillæ assatæ, sinapis, myrrha, seminis erucæ, condisi, omniũ ana partem. i. pinearum decorticatarum ex cortice suo, quantum est pondus omnium: terantur, & cribellẽtur, & conficiantur cum melle despumato. sitq; dosis eius omni die drach. iij.

Ad debilitatem coitus, & dolorem uesicæ, & lapidem, & dolorem in utrisque lateribus.

Et conquestus est mihi adolescens teneri corporis ex filijs regum philosophorum ex amicis meis, de coitu, de uesica, de dolore in ea, & lapide, & de dolore in utrisque lateribus. Composui ergo